

D ů v o d y:

Spornou v literatuře i praxi otázku, zda § 97 odstavec druhý, žel. dopr. ř. v rozporu s čl. 41 odstavec druhý čís. 3 a 4 a) bernské dohody požaduje nepřijatelným způsobem písemné oznámení, a není tedy podle § 2 zák. ze dne 27. října 1892, čís. 187 ř. zák. ve směru tom platným, lze při řešení sporné otázky, o níž jde, strancu ponechat, neboť i pro ten případ, že by ustanovení § 97 odstavec druhý čís. 4 žel. dopr. ř. bezesporně platilo, bylo by lze z toho vyvozovati jediný důsledek, totiž že dráha ústní žádost o vyšetření může prostě ponechat nepovšimnutou. Jakmile však dráha žádost, ústně jí přednesenu, jak se tuto stalo, dá sepsati ve svém domácím protokolu, který strana podepsala, není tu více pouhá ústní žádost strany, nýbrž písemné její vyhotovení. O tom, jak takový písemný návrh má vypadati, pokud se týče, že musí býti psán stranou samotnou a že nesmí býti psán úředníky dráhy, citovaný § žel. dopr. ř. ničeho nepraví a nelze tedy do zákonného ustanovení vsunovati předpis o nějaké určité formě. Dráha o takto písemně zjištěném návrhu žalující strany dala domácí protokol sepsati a tedy ve věci skutečně jednala, neohlížejíc se na to, že strana nejprve jen ústně za zjištění žádala. Není zajisté přípustno, již ze stanoviska věrnosti a víry, aby dráha budila jen zdání, že podaný ústní návrh učinila podkladem svých dalších kroků a tím stranu v bezstarostný klid ukolébala a pak pojednou vystoupila s požadavkem písemného ohlášení, kdy již by bylo opožděné. Námitka, že protokol sepsal úředník dráhy, nezkušený nováček ve svém oboru, nemá významu, poněvadž úředník ten byl drahou k tomu určen, aby jednal a nevybírala si ho žalobkyně. A podle § 5 žel. dopr. ř. dráha ručí za své lidi.

Čís. 820.

Důvod rozluky nemůže o sobě býti dokázán ani doznáním ani výsledkem stran dle § 371 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1920, Rv I 671/20.)

K manželově žalobě prohlásil procesní soud své stolice manželství rozloučeným pro cizoložství manželčino, ježto manželka cizoložství doznala a uvedl mimo jiné v důvodech: Soudní dvůr uznal na výslech stran o tvrzeném a nepopřeném cizoložství, jelikož tento výslech považuje za přípustný podle zákona. Podle § 99 obč. zák. nelze souhlasné doznání manželů považovati za pravoplatný důkaz. Důkaz výsledkem stran jest podle čl. VI. čís. 1 uvozovacího zákona k civ. řádu nepřijatelným za účelem důkazu překážky manželství. Doznání, o kterém se § 99 obč. zák. zmiňuje, není však totožným s výsledkem stran, který podle civ. řádu mezi důkazy zařaděn jest, a při kterém soudci náleží pravdivost tvrzených okolností posuzovati, což není totožným s pouhým doznáním. Výslech stran není přípustným za účelem důkazu, že jest tu překážka uzavření sňatku a není podle onoho článku přípustným v řízení o platnosti manželství. Podle zrušeného § 115 obč. zák. a zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. jest ovšem v řízení o rozluce pokračovati dle předpisů platných pro vyšetřování a posuzování platnosti man-

želství. V § 99 obč. zák. jest sice výslovně doznání obou stran o překážce platnosti sňatku jako důkaz vyloučeno, z toho však nelze vyvozovati, že by také výslech stran jako důkaz vyloučen byl, jde-li o rozluku manželství. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání obhájce svazku manželského. D ů v o d y: Ve věci samé vyčerpávají se uplatněné odvolací důvody právním posouzením, totiž zodpovězením otázky, zda přípustno bylo provéstí o tvrzeném cizoložství žalované důkazy výslechem stran, jak učinil soud procesní. Soud odvolací sdílí právní názor prvního soudu, projevený v důvodech jeho rozsudku, že o cizoložství, jakož o důvodech rozluky vůbec, takový důkaz prováděti jest přípustno a vůči vývodům obhájce svazku manželského poukazuje pro správnost napadeného právního názoru ještě k tomu: Článkem I. odstavec druhý uv. zák. k c. ř. s. měla pozbyti působnosti v jiných zákonech obsažená ustanovení o předmětech, novým civilním řádem upravených, čímž by byly zasaženy pro obor řízení ve věcech manželských předpisy rázu procesuálního, pojaté do obč. zák. totiž §§ 99, 157 a 158 obč. zák., týkající se průvodnosti doznání manželů při překážkách manželství a průkaznosti nemanželského původu v manželství zrozeného dítěte. Platnost těchto procesuálních předpisů vyslovena proto výslovně v čl. VI čís. 1 téhož uvozovacího zákona. Pozdější min. nařízení ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. z., upravující řízení ve věcech manželských, zachovává opět tyto procesní předpisy obč. zák. v platnosti, ustanovujíc v § 1, že nové řízení platiti má s výhradou z v l á š t n o s t í, podávajících se ze všeobecného občanského zák. a z uvozovacího zákona k civ. řádu soudnímu, mění však předpisy o bezvyjimečné platnosti zásady vyhledávací v řízení manželském, poněvadž v novém řízení zásada projednávací, zejména ve sporech o rozvod značnou měrou dochází výrazu. Zákon o rozluce manželství ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. pojal do poslední věty § 13 ustanovení, že ve sporech o rozluku postupovati jest dle předpisů, jak vyšetřovati a posuzovati jest neplatnost manželství, čímž ve shodě s oddílem III min. nař. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. z. (§§ 8—18) připustil v objemu, tam stanoveném, řádné řízení soudní ve věcech těch s úchyilkami zejména z §§ 9, 10, 11, 13, 15 se podávajícími, zrušila však novela rozluková v § 25 výslovně v nařízení tom v platnosti zachované předpisy § 94, 115 a 116 obč. zák., zejména tedy i poslední větu § 115 obč. zák., s jejímž textem kryje se poslední věta § 13 rozlukové novely. V platnosti ponechávaný § 12 min. nař. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. výslovně připouští, by v přípravném řízení i při ústním jednání jeden z manželů byl v y s l ý c h á n a aby k dostavení byl donucen tehdy, je-li to důležitým pro úřední vyšetření a zjištění důvodů, pro neplatnost neb rozluku manželství uplatňovaných. Toto min. nař., pro obor řízení ve věcech manželských posud výhradně platné, v oddílu III až na § 12 nezmiňuje se o přípustnosti výslechu stran ve sporech o neplatnost neb o rozluku manželství a nelze tedy z něho pro otázku tuto ničeho vytěžiti, tak že nezbývá, než přihlédnouti k § 99 obč. zák., jenž jak v čl. VI čís. 1 uv. zák. k c. ř. s. tak i v § 1 cit. min. nař. v platnosti byl zachován. Obdobnému použití stanovené tam výjimky, totiž vyloučení scuhlasného doznání manželů o překážkách manželství také v výslech stran ve sporech o rozluku vadí do očí bijící vyjimečnost tohoto předpisu, jenž do občanského zákona, obsahujícího normy práva hmotného, jakožto norma rázu procesuálního vůbec systematicky nepatří.

proto také v § 1, cit. řízení ve věcech manželských jakožto zvláštnost (Besonderheit) označen jest, vadí tomu i zařazení této jedinečné normy do oddílu o překážkách manželství (marginální rubrika I k §§ 94 až 102 obč. zák.), kdežto o rozluce manželství zvláště se jedná (marg. rubr. II b) a násl.) a pokud by z posl. věty § 115 obč. zák. odvozovati se dalo, že i při rozluce souhlasné doznání manželů k důkazu se nepřipouští, odpadá možnost této dedukce právě na základě ustanovení § 25 nov. rozl., jímž celý § 115 obč. zák. byl zrušen. Není proto postup prvního soudu založen na právním pochybení, když vyslechl manžely ve sporu rozlukovém k důkazu nepřisežně, a sdílí soud odvolací toto stanovisko jako správné.

Nejvyšší soud k dovolání obhájce svazku manželského zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Že ani na doznání ani na dohodu stran nelze vzítí žádného zřetele, stanoví apodikticky § 10 manž. říz. (min. nař. z 9. prosince 1897, čís. 283 ř. z.), jestli řízení ve věcech o neplatnost anebo rozluce manželství vyšetřovací a důvod neplatnosti neb rozluky musí býti, jak též § praví, j a s n ě d o k á z á n t. j. objektivně zjištěn, ale doznání není ani podle civ. s. řádu vůbec důkazem, nýbrž pouze důkazu sprostuje (§ 266), což však předpokládá, že věc jest dispositi stran zůstavena, kteráž podmínka zde naprosto chybí. Proto již § 99 obč. zák. upřel v řízení o neplatnost manželství, pokud jde o důvod neplatnosti všecek účinek i souhlasnému doznání a zapověděl v důsledku toho přísahu stran, a § 115 posl. věta obč. zák. vztáhl tento předpis i na řízení rozlukové. § 115 byl sice šem 25 rozl. zák. zrušen, avšak právě jeho poslední věta odkazující na řízení o neplatnost byla úplně a doslovně převzata do § 13 posl. odst. rozl. zák. a předpis platí tedy i na dále. Jak již rozhodnutí býv. víd. nejv. soudu ze dne 7. dubna 1898 Rv I 201/8 Gl. U. n. ř. č. 4196, od něhož uchýliti se není příčiny, lapidárně provedlo, a také v nauce se uznává platí mocí tohoto předpisu (§ 115 obč. zák. posl. věta, nyní § 13 posl. odst. rozl. zák.) i pro řízení r o z l u k o v é předpis § 99 obč. zák. se všemi svými pozdějšími appendixy, zejména tedy s čl. VI. č. 1 uv. zák. c. ř. s., dle něhož důvod neplatnosti (překážka manželství) nemůže býti dokázán výsledkem stran dle § 371 a n. c. ř. s. Nemůže tedy ani důvod r o z l u k y výsledkem tím prokázán býti. Že § 99 obč. zák. i pro řízení rozlukové platí, jest ostatně jasně vysloveno i v § 8 manž. říz., dle něhož v šetření o neplatnosti n e b rozluce manželství dbáti jest předpisů § 94 až 102 a 115 až 117 obč. zák. («a» nikoli tedy »pokud se týče«). Také min. nař. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. z. naprosto ve všech směrech spory o neplatnost a rozluce manželství sobě na roveň klade, až na to, že při rozluce není obhájce povinen podati dovolání (§ 16). To jest jediná výjimka, jediný rozdíl. Na § 12 téhož nař., dle něhož strany mohou býti pořádkovými tresty doháněny, aby se k ústnímu jednání nebo výsledku dostavily, odvolávati se s II. stolicí nelze, neboť tu se myslí výslech za příčinou vyšetření věci (udání skutečností a důkazů) nikoli výslech k cíli důkazu: platí předpis ten i pro řízení o neplatnost manželství a kdyby tedy ustanovení § 99 obč. zák. a čl. VI. č. 1 uv. z. k c. ř. s. z platnosti vysazoval,

neplatily by tyto ani pro řízení o neplatnost manželství a pozbyly tak působnosti vůbec, což přece tvrditi nelze. Při tom se arci nepopírá, že za platnosti § 272 c. ř. s. může seznání stran učiněné za šetření spolupůsobiti k utvoření soudcovského přesvědčení, ale požadavek objektivního zjištění důvodu rozluky a výluka důkazu výsledkem stran tím dotčeny nejsou. *Zakládá-li tedy odvolací soud své zjištění manželčina cizoložství na výsledcích stran, není to ani formálně zákonné a, když sám uznává, že svědecké důkazy jsou jen nepřímé a mohou sloužiti jen za podporu, ani věcně dostatečné.*

Čís. 821.

Darovací smlouva z důvodu cizoložného poměru mezi dárce a obdarovanou příčí se dobrým mravům.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1920, Rv I 702/20.)

Notářským spisem zavázal se zůstavitel za sebe a za své dědice, že bude žalobkyni, s níž udržoval za trvání svého manželství důvěrné styky, poskytovat měsíční důchod a skutečně důchod ten až do své smrti jí vyplácet. Ježto dědicové se zdráhali závazek nadále plniti, nastoupila na ně žalobkyně žalobou, již procesní soud první stolice zamítl, proto, že smlouva příčila se dobrým mravům a byla tudíž dle § 879 obč. zák. neplatna. Odvolací soud rozsudek potvrdil. *Důvody:* O smlouvě darovací platí nejen předpisy osmnácté hlavy občanského zákona (§ 938 až 956), nýbrž i předpisy sedmnácté hlavy o smlouvách a právních úkonech vůbec, zejména tedy i ustanovení § 879 obč. zák., dle něhož neplatná je smlouva, která se příčí zákonné záповědi nebo dobrým mravům. Zákon tedy pokládá za neplatnou smlouvu příčící se dobrým mravům, to jest, když důvod, základ této smlouvy je nemravný. Zjistil-li pak soud první, že důvodem darování bylo udržování cizoložných styků dárce s obdarovanou, pak nelze dojíti k jinému závěru než tomu, že smlouva, opírající se o nemravný důvod, příčí se dobrým mravům a je proto nepiatná. Odvolatelka snaží se sice v odvolání dovoditi, že moderní zákonodárství, zejména republiky Československé, nepohlíží na poměr takový, totiž cizoložný, jako nemravný a dovolává se na důkaz toho zejména zákona ze dne 23. září 1919, čís. 530 sb. z. a n. pak nařízení ze dne 20. října 1919, čís. 582 sb. z. a n. a konečně i ustanovení § 25 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., jímž § 67 občanského zákona byl zrušen. Pokud jde o první zákon a prováděcí nařízení, k němu vydané, nemluví tyto nikde o osobách, které by cizoložný poměr spolu udržovaly, nýbrž stanoví, že také osoby, které dle zákona občanského k alimentaci oprávněny nejsou, mají nárok na státní vyživovací příspěvek, ale pouze tehdy, když s osobou, k službě vojenské povolnou, trvale vedly společné hospodářství a úplně hospodářsky závisely na pracovním příjmu povolného. Zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. zrušil sice ustanovení § 67 obč. zák., dle něhož platný byl sňatek, v nějž vešlo dvě osoby, které spolu cizoložily, ale ne proto, že by cizoložství schvaloval, nýbrž zajisté jen z toho důvodu, aby osobám provinilým poskytoval možnost uzavřením sňatku odčiniti čin nemravný. Že tomu tak, vyplývá z ustanovení § 25